

Ur museisamlingarna

Det är lätt att bli hemmablind !

Jag har många gånger gått igenom det lilla allmogeturmet på Bergströmska gårdens övervåning, utan att ta närmare notis om kudden, som ligger på en soffa. Det var först när jag skulle damma den, som jag lade märke till att kudden hade en historia att berätta.

Kudden är gåva av Bertha Gisslandi och broderad under den tid hon och maken John förestod apoteket i Ramsberg. De klubbemblemen som Bertha broderat på kudden, föreställer bl a Bergslagens Jägar-Gille, en förening som John var med och startade. Emblemet har initialerna B J G inom en omslutande älgkrona. Emblemet har Bertha varit med och utformat och kunde för egen del användas av Bertha och John Gisslandi, som hade samma initialer.

Ett annat avbildat klubbmärke är Ramnäs Pistolskytteklubb, en klubb där Bertha och John var symerligen aktiva. Bertha lär ha varit en duktig pistolskytt.

Huruvida de fyra avbildade föreningarna finns kvar vet jag inte, bara att de fanns kvar när Bertha och John var aktiva i Ramsberg.

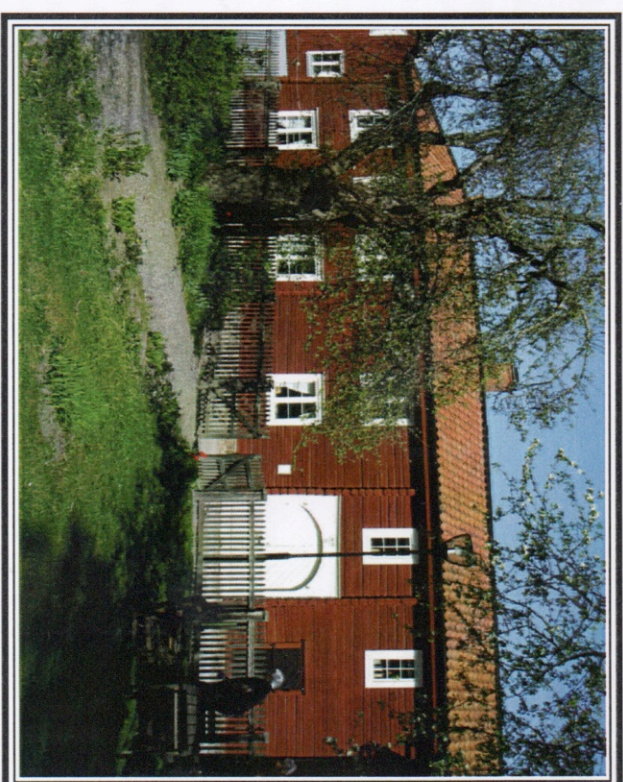
Bernt Pettersson

Årg 17 Nr 2 2007

S:t Olof

Medlemsblad för Torshälla hembygds-
förening S:t Olofs Gille

Bergströmska gården från Mormorstäppan

Åldermannen har ordet

Det verkar som om våren kommer tidigare och tidigare och i år försvann snön väldigt fort. För mig är det positivt för då känns det lättare att börja planera för den kommande sommaren på Bergströmska gården.

Mormorstäppan ser så ljus, luftig och vacker ut nu sedan trädgårdsmästare Charlotte Mörn med sitt arbetslag har sågat ner många gamla träd samt röjt bort sly och buskar som förmörkade trädgården.

Trädgården kommer i år att bli lite av centrum i vårt program eftersom vi firar 300-årsminnet av Carl von Linnés födelse med att bland annat satsa på en utbyggnad av kryddträdgården i mormorstäppan. Trädgårdskommittén har, efter vårt upprop i förra S:t Olof, fått ytterligare tre medlemmar som gjorde sin debut på fejdagen den 22 april. Bra jobbat !

Vid årsmötet den 22 april lämnade Lars-Gunnar Söderling styrelsen och ersattes av Jan-Erik Kling. Vi tackar Lars-Gunnar för den tid han verkade i styrelsen och hälsar Jan-Erik välkommen.

Som brukligt på våra årsmöten i Kvamen hade vi vemsage på en utställning som varade i två veckor. Utställningen visade gamla tavlor och bilder från hembygdsföreningens samlingar. Tyvärr var tre av tavlorna stulna när vi tog ner utställningen. Stölden är polisanmäld.

Söndagen den 10 juni kl 14.00 visar vi åter krönikespellet Wårdshuset Gyldene Tuppen i IOGT-NTO-lokalen. Kaffeservering. Välkomna !

Sommarprogrammet börjar som vanligt midsommardagen den 23 juni med midsommarmässa i kyrkan och kaffeservering med musikunderhållning på Bergströmska gården. Från och med i år har vi öppet på tisdagar, hantverksdagar på torsdagar och kyrkaffe på söndagar. Se särskild programkalender på annan sida.

Lars Nystedt

Från Kyrkans skattkammare

I varje kyrkoarkiv skall finnas en noggrant förd förteckning över respektive kyrkors inventarier. Den äldsta inventarietförteckningen för Torshällas vidkommande gäller dock inte kyrkan utan prästgården. Den är daterad till 1561, det är då Magnus Haquini tillträdde tjänsten som kyrkoherde i Torshälla. Han avled redan 1567 och det enda han egentligen blivit ihågkommen för är den inventarietförteckning han upprättade i samband med tillträdet.

Präst och bonde

När man läser igenom hans inventarietförteckning ser man tydligt prästens dubbla roller. Att vara församlingens herde, men också att leva på det lantbruk som församlingen en gång tilldelat prästbolet (bostället). På så sätt delade han vardagens vedermöda med sina församlingsbor.

Haquinis inventarietförteckning

Följande inventarier övertog han efter sin företrädare Ericus Erici:

"En urgamal bryggpanna, 2 urgamla och odugliga bryggar, en liten underbolster, en gammal huvudbolster, en halvstilen vepa, en halvstilen ryva, 2 gamla hyenden, en ko, två kvigor, en kalv, en tjur, 3 tackor, en gunse, en två-års so, 2 gallar, en fargalt, en urgamal vagn, en urgamal kärra, 2 källkar, en gammal järnhav, ett sto nio år, ett sto dödsjuk byttes bort"

Att det fanns en djurbesättning för tillträdande präst att ta över är ganska naturligt men alla dessa utfänta bolstrar och kuddar (hyende) ställer man sig mer frågande inför.

Bjällersta prästgård, målning av Josephine Fries f. Le Moisse år 1880.

Delta inträffade året efter Gustav Vasas död och inte långt efter det att reformationen genomförts i Sverige. Kyrkoherdebostället Bjällersta låg strax utanför staden i Torshälla socken eller landsförsamling.

Vi kommer i fortsättningen berätta något om intressanta kända och okända inventarier i vår kyrka.

Margaretha Lindén

Byordning för Helleby by 1818

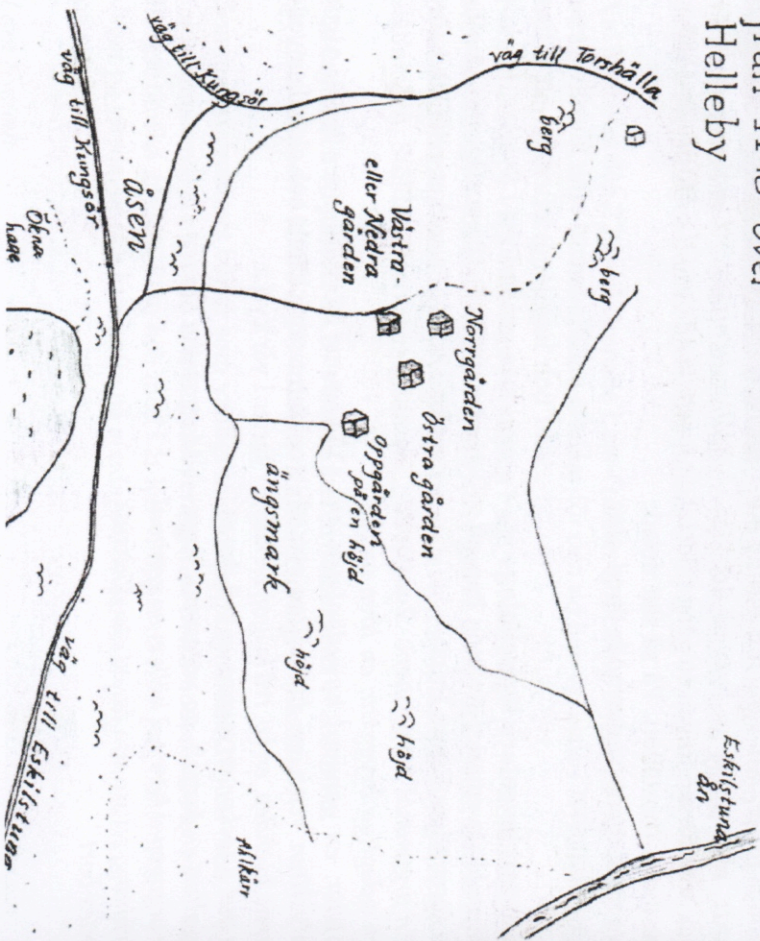
Från by till förort

I förra numret av S:t Olof berättade vi om de äldsta gårdarna i Torsålla socken och berörde den oerhört stora strukturförändring som startade i slutet av 1800-talet i och med att en av Hällbygårdarna styckade av tomter för villabebyggelse och sedan har fortsatt under hela 1900-talet och går vidare nu på 2000-talet. Nu har också Hällby fått sitt industriområde med fortsatt utbyggnad och ett köpcentrum vid Folkesta.

Helleby by

Vi ska nu göra ett besök i Helleby by, som en gång var den största byn i Torsålla socken och på vars ägor den första villabebyggelsen ägde rum omkring 1890. Att just detta område blev attraktivt när man sökte nya områden för bebyggelse kan delvis ha berott på att jämnvägen passerade nedanför själva byn med möjlighet för av- och påstigning. Dessutom fanns en ganska nypuppförd skola uppe på Rakåsen också ett plus för barnfamiljer. Helleby by bestod av gårdarna Norrgården, Västergården, Mellangården och Oppgården.

Skiss av karta från 1743 över Helleby

De finns kvar alla fyra och är bebodda fast inte av lantbrukare. På den tiden när gårdarna brukades var det ett myller av människor och djur som skulle sammas inom ett begränsat område. Det var inte så lätt alla gånger Konfliktämnen var det gott om. Därför var det nödvändigt att sätta upp regler som underlättade samarbetet byborna emellan.

Byordning för Helleby by

1818 samlade sig bönderna till att ta ett beslut om en *byordning* för byn och den förvaras nu på stadsarkivet i Eskilstuna. Till detta möte hade kallats samtliga hemmansägare och åboer (icke självägande bönder) för att underteckna själva handlingen. Den består av 16 paragrafer och registret talar om innehålllet i varje moment. Det är en intressant läsning och jag ska på ett enkelt sätt försöka sammanfatta innehållet i varje paragraf delvis med egna ord men också genom att använda ord och uttryck från *byordningen*.

§ 1 Nyårsdagen hvarje år

Vid nyårsdagen varje år skulle en *Byman* eller *Upsyningsman* tillsättas efter den turordning som Bylaget tidigare bestämt. Fanns det flera *Åboer* på ett hemman skulle alltid den börja som bodde åt norr.

§ 2 Byman äger at sammankalla Bylaget

Bymannen hade rätt att sammankalla *Bylaget* när han fann det nödvändigt eller någon annan så begärde. Det gick till på följande sätt:

På en tavla noterade han tid och plats för sammankomsten. Tavlan skulle sedan skickas efter en given turordning till de olika gårdarna i byn

Denna *Budning* måste ske vid en tidpunkt då alla förväntades befinna sig hemma. Sommarid antingen klockan sex om morgonen eller åtta om aftonen, vintertid klockan åtta på morgonen och klockan fem på kvällen. *Budningen* skulle ske ett halvt dygn före sammankomsten.

Om någon misskötte sin del av *budningen* som inte fick ta mer tid än två timmar i anspråk hade han böter att vänta. Den som uteblev från mötet var skyldig att hos *Bymannen* ta reda på de beslut som fattats och han fick finna sig i de övriga beslut som inte gick att överklaga.

§ 3 Så ofta behov göres

Bymannen kallar till *Bylag* när behovet påkallar men i samband med tjällossningen måste en sammankomst hållas för att noga skärskåda *Gärdegårdar* och annan *Hägnad*. *Diken*, *Broar*, *Vägar*, jämte annat gemensamt nyttigt.

§ 4 Byman vare i sin sysla alltid freddad

Alltså skulle det råda fred under *Bylaget*. *Öfverfall*es någon, vare sig *Byman* eller *Granne*, eller *Granne af Byman*, med *otidigheter* i ord eller gemening, eller *öfwas wid Sammankomsterne* *Swordom* eller annat *oljud* böte den brotslige..... Skulle samma sak inträffa vid andra tillfällen fick *Allmänna Lagen* fälla utslaget.

§ 5 Bymans skyldighet ware

att hålla sin hand över allt det som stadgats i föreningen. Misskötte han sitt förtroendepudrag fick han böta. Skulle han avvida under året eller på annat sätt bli oförmögen att sköta sitt uppdrag skulle den granne som bodde närmast sammankalla bylaget för gemensamt ta beslut om vilka åtgärder som skulle vidtagas.

§ 6 Hwad som vid dän årtliga synen

De beslut man tagit under vårsynen skulle verkställas inom utsatt tid. Försummade någon sina plikter fick han böta. *Bymannen* kunde då låta någon annan utföra det *brisfälliga* på den försumliges bekostnad.

Denna paragraf, som handlade mycket om försummelse var ganska lång och mynnade ut i att om man kände sig förfördelad man fick vända sig till *Laga Domstol*.

§ 7 Gärdena skola fredas

Vid denna tid var åkrar och ängar små och många. Det var före Laga skiftets tid. Gärdena skulle fredas och var och en var skyldig att se till så att hans eller hennes djur inte uppehöll sig inom grannars områden. Den som inte såg efter sina djur bötfälldes. Om någon dessutom med flit släppte ut eller in andras kreatur, slapp han inte undan med bara böter utan *Tingfördes wid nästa Ting*.

§ 8 På ängarna våriden

Inga djur fick släppas in på ängarna vare sig på våren eller sommaren förträna alla grannarna var överens därom. Ett

undantag var dock när man höll på att gå över stängslena. Då fick dragdjuren beta under tiden man höll på med arbetet. Samma sak gällde höbägingen. Då tilläts betning på egen teg. Under hösten var ängarna fredade sedan man kommit överens om tidpunkten. Överträdelser bestraffades med böter.

§ 9 Innan slätterän om sommaren begynner.

Turordningen beträffande slätten bestämdes av *Bylaget*. Om någon inte skulle hinna slå sin äng i tid var det inte tillåtet för grannar att utan vidare köra över dennes oslagna tegar.

Byordningen förordnade hur man skulle lösa problemet för att minsta skada skulle uppstå. Den som uppsättligen triskades skulle i vanlig ordning bötfällas. Hur man sedan skulle komma ner till sitt fiskevatten gavs också anvisning om. Då var ännu inte Lönnsjön eller Öknasjön mellan åsen och Hagby säteri utdikad.

§ 10 Antalet av kreatur

Det var inte tillåtet att ha hur många kreatur som helst på betesmarkerna. *Bylaget* bestämde antalet. Den som överskred antalet fick plikta.

§ 11 Höns och gäss afhålles

Höns och gäss afhållas från alla besök på gården eller kryddtjappor. Man var skyldig att vingklippa sina fåglar eller hålla dem instängda. Även här tillämpades böter.

§ 12 Då dän smärre skogen

Obehöriga personer hade icke tilläclse att hugga ner buskar eller grenar på annans mark. Nedfallna kvistar fick man ta. Blev någon ertappad fick han böta.

§ 13 Den som vid kreaturs...

Den som lämnar *Grind, Led eller annan Genomförringsstängsel* öppen efter sig får böta även om ingen "ojycka" sket. Skulle något missöde inträffa på grund av detta blir boten dubbel och dessutom får den försumlige ersätta uppkomna skador.

§ 14 Eld vårdas på dät ansvarligaste

Det var förbjudet att röka tobak i bodar, ladugårdshus och övriga uthus. Man fick överhuvudtaget inte bära *bar eld* utomhus någonstans eller vid någon tid av året. Pipan var man tvungen att ha lock på när man inte satt stilla och rökte. Sotning skulle ske på våren och besiktning av alla eldstäder vid Mikaeltid varje höst. Oaktsamhet beivras.

§ 15 De här nämnde bötter utgår i

Banco

Bymannen kräver omgående in böterna, antingen själv eller med hjälp av två grannar. Vågar någon betala sina böter tas pant. Om vederbörande ändå ej betalar sina böter försäljs panten. *Husbonde* eller *Matnor* svarar för allt som barn eller husfolklet felat. Böterna fördelas så att *Bymannen* får en tredjedel *til sin upmuntran* och två tredjedelar tillfaller *Byn gemensamt* och användas *til gemensam nytta efter hwad på almän Sammankomst afgöres*.

§ 16 At sammankalle grannarne

Envar har rätt att sammankalla grannarna så ofta det finns behov av detta. Vid årets första sammanträde ska föreningens stadgar läsas upp så att ingen är okunnig om vad som gäller. Ändring och tillägg ska kunna göras. Böter kan ökas eller nya åläggas. Dock ska alla bybor vara överens. Slutligen ska denna byordning godkännas och undertecknas av samtliga bybor.

Slutord

Så här löd alltså *Byordningen för Hellyby* i Torshälla landsförsamling år 1818. Hur den efterlevdes vet vi inte. Men eftersom tegarna var små och många krävdes det en hel del disciplin för att arbetet skulle kunna gå friktionsfritt under sädd- och skörde tid och att man inte underlät att fullfölja sin del av de gemensamma åtagandena för allas säkerhet och trivsel.

Vi har ju idag också våra skyldigheter för allas vårt bästa fast det ligger på ett annat plan. Det händer ju också att vi får böta när vi inte följer de bestämmelser som satts upp för vår säkerhet och vår trivsel.

Margaretha Lindén

Skulle det ligga ett inbetalningskort i Din tidning så betyder det att kassören inte fått någon årsavgift av Dig. Vi hoppas att det inte betyder att Du vill lämna Gilliet.

Program för Bergströmska gården sommaren 2007

Gården är öppen från och med midsommardagen till och med första söndagen i augusti
tisdagar kl 14-16, torsdagar hantverksdagar kl 14-17.
Söndagar kyrkkaffe kl 11-13 efter högmässan i Torshälla kyrka kl 10.

10 juni söndag

kl 14

Krönikespelet Gulltuppen eller
Wårdshuset Gyldene Tuppen på
IOGT-NTO-lokalen Lilla gatan 7.
Föreningen Eskilstunaspeleken under
ledning av Inga Sanner.
Entré 40:- vuxen. Barn under 15 år 20:-
Kaffeservering.

Midsommardagen

kl 10

Midsommarmässa i kyrkan,
därefter kaffe och musikunder-
hållning på Bergströmska gården.
Gården öppen kl 11-13.

28 juni torsdag

kl 14-16

Tunnbrödsbakning med försäljning.
Servering, musikunderhållning.

1 juli söndag

kl 11-13

Kaffeservering (kyrkkaffe)

5 juli torsdag

kl 14-17 Hantverksdag.

Servering, musikunderhållning

8 juli söndag

kl 11-13

Kaffeservering (kyrkkaffe).

12 juli torsdag

kl 14-17 Hantverksdag.

Servering, musikunderhållning

15 juli söndag

kl 10 Friluftsgudstjänst i Berg-
strömska gården med kyrkkaffe.

19 juli torsdag

kl 14-17 Hantverksdag.

Servering, musikunderhållning.

22 juli söndag

kl 11-13 Kaffeservering (kyrkkaffe)

26 juli torsdag

kl 14-17 Hantverksdag.

Servering, musikunderhållning.

29 juli söndag

kl 11-13

Kaffeservering (kyrkkaffe)

2 augusti torsdag kl 14-17

Servering, musikunderhållning.

5 augusti söndag

Hembygdens dag.

kl 10 Friluftsgudstjänst på gården.

Servering och musikunderhållning.

11 augusti lördag

kl 11-14

"Kryddans dag"

Trädgårdsdag med visning av

kryddlanden i mormorstäppan.

Kerstin Söderstedt visar och berättar.

Soppservering med kryddskorpor.

Program i samarbete med Linné-

kommittén

Hembygdsmuséet

Visas när gården är öppen.

Separat utställning av verktyg

och redskap.

Hantverksboden

Fyllt av gamla och nya prylar,

allt till låga priser. Kom och fynda!

Pröva lyckan i vår tombola.

Alnö gårdsbutik

säljer färsk potatis, ägg och andra

produkter från gården allt efter till-

gång.

*Med reservation för eventuella
ändringar.*

*Upplysningar lämnas på
tel 016/355076 Bergströmska gården
eller 016/358041 Kerstin Stenberg*

Torshälla Hembygdsförening

S:t Olof Gille.

Torshälla stads förvaltning,

Torshälla församling.

Studieförbundet Vuxenskolan

Norra Sörmland.

Gården Nr 58 i Torshälla

De första som vi med säkerhet vet, har ägt och bott i gården Nr 58 är rådmannen Petter Ståhl med hustru Brita Helena Arbman. De återfinns i husförhörslängden första gången 1751. Men om det även är bygget för den nuvarande gården är osäkert.

Det har säkert funnits hus tidigare på denna plats vid Övra gatan, som Lilla gatan hette på den tiden. Årtalet 1774, som är inristad på baksidan av en dörr i den östra längan, som bl a inrymde ladugård och bagarstuga, tyder på att det är bygget för den byggnaden. Hela gården kan för övrigt vara byggd vid denna tid, för det talar det faktum att tidigare så få personer samtidigt hade bott i huset. Först under 1870-talet flyttade det in flera pigor och drängar, för att hjälpa till med driften av gården.

Gården, som vi idag känner som Bergströmska gården, är en så kallad borgargård. Den är byggd i två våningar i hörnet Lilla gatan - Bingersgatan med en port mot varje gata. I husets bottenvåning finns kök, två kammare och en sal. Övervåningen består av fem rum och två kallutrymmen. Ursprungligen fanns troligen en utvändigt trappa upp till övervåningen. Den nuvarande verandan med trappan upp till övervåningen verkar vara byggd senare. Till gården hörde nödiga byggnader i form av ladugård, stall och magasin, det fanns höskulle, jordkällare och brygg/bagarstuga, samt en drängkammar ovannå bagarstugan.

Rådmannen Petter Ståhl, som bodde i gården 1751 var född 1686 och andra

Gården från Bingersgatan.

generationen av en känd skepparsläkt, av vilka flera haft höga befattningar i Torshälla. De ägde flera fartyg, och tillhörde det mäktiga skepparskrået. Efter Ståhls död 1758, bodde änkan kvar till sin död 1764. Oftast hade Petter Ståhl endast en piga anställd, vilket tyder på att han mest ägnade sig åt sjöfarten och mindre åt lanbruket.

Ågarelängden efter 1764 är lite oklar. Men från 1766 står Sadelmakarämästaren Johan Svanberg bodde inte i gården utan i gård nr 21 (Stadskällargården) och sedan i granngården nr 55. Det huset är att han där står som ramsnidare. Kanske behållade han båda yrkena för att lättare klara sin försörjning. Johan Svanberg var född i Stockholm 1735 och gift med torshällaflickan Chararina Elisabet Moberg född 1745. Svanberg ägde gården till 1770.

Från 1770 till 1803 ägs gården av borgaren Anders Hellsberg och hans

familj. Efter Hellsbergs död 1790 ägdes gården av hans änka Anna Magdalena Sköldberg och sonen Jan Erik Hellsberg, som även var stadskassör och bodde i gården nr 55.

I motsats till tidigare ägare, som haft olika yrken och befattningar, titulerade sig Anders Hellsberg som borgare och gårdsägare. Detta tyder på att han i stor utsträckning ägnade sig åt jordbruket. Till sin hjälp hade han drängar och pigor, som flyttat in i gården.

Hur var det möjligt att ägna sig åt jordbruk mitt inne i staden? Jo, redan drottning Kristina hade av kronans mark på norr, upplåtit mark till torshällaborgarna för mulbete på Litzelängen, Saltängen och andra vretar.

År 1783, under Anders Hellsbergs tid i gården genomfördes laga enskifte på ett ganska stort område av den tidigare kronojorden. Marken delades upp i små smala skiftet, så att varje delägare fick likvärdiga lotter. Nackdelen var att lotterna blev små, smala och mycket spridda.

För att komma överens om hur lotterna på bästa sätt skulle skötas, bildade man ett byalag, kallat Torshälla Norra Byalag, som hade till uppgift att bestämma dagar för sådd, skörd, syn, samt underhåll av vägar och inhägnader etc. Varje år valdes en byäldeste som fick ansvaret för byalaget. Byalaget hade egen kassa och allt som rörde byalaget bokfördes noggrant. Tillsynen över ägorna hade en anställd ängsvaktare, som bodde i den så kallade ängsvaktarstugan.

Vid den stora stadsbranden 1798 undgick gården nr 58 turligt nog lågorna rov. Alla

hus på andra sida gatan blev däremot upptrända. Ödetomterna köpte sedan Bergström upp 50 år senare. På ett par av tomterna anlade han den trädgård som vi idag kallar "mormorstäppan".

Enligt en tidigare upprättad ågarelängd står inspektorsänkan Anna Gustafva Nordal som ägare till gården. Hon flyttade in i gården 1806 och bodde kvar till 1814 då hon tillsammans med dottern flyttade tillbaka till sin födelseförsamling Lilla Malma.

År 1817 flyttar rådmannen, stadsnotarien och handelsmannen Samuel Adolf Hjeltn med hustru Anna Cajsa Wulf in i gården. Han är då 66 år gammal och hade flera anställda till hjälp att sköta gården.

Ägare till gården år 1823 blev före detta inspektorn Daniel Dahlström. Hustrun hette Barbro Charlotta Åkerman och kom tillsammans med den övriga familjen närmast ifrån Fogdö. Under sin tid i Torshälla blev Dahlström utnämnd till både stadsfiskal och kyrkvärd.

1839 ägdes gården av ingenjören A N Jansson. Samma år står inspektör Lars Gustaf Lundblad som ägare. Lars Gustaf är av en gammal torshällasläkt och endast 20 år gammal. Hustrun Agata Sofia Engström är ändå yngre, endast 17 år. De får en dotter 1841 och flyttar samma år till Västermo.

Vi är så framme vid år 1843 då Inspektör Johan Petter Bergström köper gården. Han var vid tillträdet 37 år och kom närmast ifrån Grönso, som är ett gods på en av mälärvärma i Kungs Husby församling.

Han var gift med Margareta Chatarina Ekeqvist, som hade sin 12-åriga dotter med i boet. Dottern Augusta Amalia adopterades senare av Bergström. Hon gifter sig 1855 med handlaren Carl Axel Carlsson i gården nr 53.

Under sina 48 år i gården var Bergström aktiv på många områden, förutom lantbruket som han omhulade, sysslade han med affärer och viss bankverksamhet. I eftermälen har han blivit kallad bankir, det är en titel som han själv aldrig använde. Han behöll titeln inspektör, men skriver sig ibland som lantbrukare.

Johan Petter Bergström valdes en del år till byäldeste för byalaget, ett uppdrag som han säkert var väl lämpad för. Han förvärvade under årens lopp flera skiftet på Norr och blev den störste markägaren av de 1783 skiftade jordlotterna.

1855 blev Bergström änking. Fosterdötern gifter sig och flyttar till Eskilstuna. Till hjälp och tröst flyttar nu hans syster Johanna, som var änka, hem till Johan Petter. När Johanna, som säkerligen skött hushållet dog, behövde han anställa någon annan i hennes ställe. Valet föll på Hedda Persdotter född i Kila 1833, hon kom då närmast ifrån Eskilstuna.

Hon städsldes 1858 och kom med tiden att bli den nya fru Bergström. Men, vägen dit blev både krokig och lång. År 1862 flyttar Hedda till Stockholm. Orsaken var att hon väntade barn och efter den tidens sed var det skamligt för en ogift kvinna att föda ett oäkta barn och därför flyttade hon från hemorten. I Stockholm föddes samma år dottern Louise.

Barnets fader var Johan Petter, som sedan under sex år bekostade Hedda och Louise uppehälle i Stockholm.

Till Johan Petter Bergströms heder skall sägas att han tog sitt ansvar och gifte sig 1868 med Hedda. Det var nog med blandaade känslor som Hedda kom tillbaka till gården och sin forne husbonde. Sex år i storstaden hade säkert satt sina spår i både Hedda och Louise. Louise kom för övrigt att i vuxen ålder bosätta sig i Stockholm.

Nästkommande år föds dottern Mimmi och 1876 yngsta dottern Maria. När Maria föds var Johan Petter 70 år gammal. Hedda som var 27 år yngre än maken måste ha varit en klok och stark kvinna. Hon, som en gång hade anställts som piga, blev mycket respekterad och omtyckt.

Heddass stora intresse var den stora trädgården på andra sidan gatan, som i dag ägs av barn i fjärde generationen. Trädgården, som efter Hedda Bergström kallas för "mormorstäppan" sköts av hembygdsföreningen och ingår som en del i Bergströmska gården.

Dötrarna växte upp under goda förhållanden och fick bra utbildningar. Louise hade anställning på ett depeschkontor i Stockholm medan Maria utbildade sig till postexpeditör.

Den enda av dötrarna som blev gift var Mimmi. Hon gifte sig 1889 med fabriksköror Ali Andersson, som ägde Torsällasågbladfabrik. Fabriken låg nedanför kronokvarnen och tillverkade bl a stora sågklingor, som var deras stora specialitet.

Gårdensinteriör.

Att Johan Petter Bergström var en duktig lantbrukare och affärsman vet vi. Hur var han då som familjefar? Yngsta dottern Maria har i en intervju berättat att han på gamla dar blev snäll, men var ytterst sparsam och enkel i sina vanor.

Efter att Johan Petter Bergström dog 1891, 85 år gammal, levde Hedda som

änka kvar i gården tills hon dog 1920. Yngsta dottern Maria även kallad Mia hade tidigare flyttat hem till modern. Maria blev den sista ägaren av Bergströmska gården, när hon dog 1953 hade gården varit i släktens ägo 110 år.

Efter Marias död 1953, donerades gården 1954 till Södermanlands Hembygdsförbund, som rustade gården och inrättade den till en hantverksgård. Här fanns de första åren silver- och konstmeder. I mitten av 1960-talet överlämnades gården till Torsälla stad. Den ägs nu av Eskilstuna kommun och förvaltas av Torsälla stads nämnd. Bergströmska gården disponeras sedan många år av Torsälla Hembygdsförening S:t Olofs Gille.

Berni Pettersson

Gravstensinventeringen

Under år 2006 genomförde medlemmar från Hembygdsföreningen S:t Olofs Gille en inventering av gravarna på Torsälla Gamla kyrkogård och vid kyrkan. Vi samarbetar med Eskilstuna - Strängnäs Släktforskarförening som sammanställer inventeringarna för kommunens samtliga kyrkogårdar. Uppgifterna sändes sedan till Sveriges Släktforskarförbund.

Samanställningen av inventeringen för första etappen är nu klar. På vårt arkiv finns uppgifterna samlade i en pärm och på CD-skiva.

Motsvarande uppgifter är överlämnade till kyrkogårdsförvaltningen, som skall ha ett stort tack för att de ställt sitt gravregister för Gamla och Nya kyrkogården till vårt förfogande.

Nu återstår den stora utmaningen att ta oss an de gamla gravarna på Nya kyrkogården, det är ett arbete som säkert måste delas upp på flera år.

Gravstensinventerarna genom Berni.

Söndagen den 10 juni kl. 14
framförs krönikespelet "På Gulltuppen" eller
Wårdshuset Gyldene Tuppen på IOGT-NTO-lokalen
Lilla gatan 7 TORSHÄLLA.

Föreningen Eskilstunaspelen
under ledning av Inga Sanner.

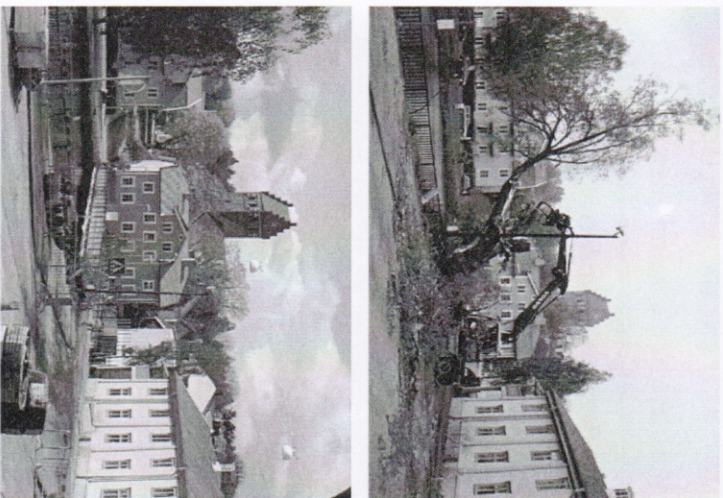
Entré 40:- vuxen. Barn under 15 år 20:-
Kaffeservering.

Art: Hembygdsföreningen S:t Olofs Gille och
Studieförbundet Vuxenskolan Norra Sörmland.

PRESSTOPP!

Nu har det hänt!
I dag den 7 maj 2007 blev för Torshäl-
las del en uppmärksam dag. Den
sedan länge aviserade nedläggningen
av Bellmanspilen, började tidigt på
förmiddagen. På plats fanns Radio
Sörmland och TV 2 Östyt, för att
förevisa den 150-åriga pilens nöd-
vändiga men sorgliga händelse.
Nu gapar ett stort hål där pilen stått,
förhoppningsvis kommer nya skott
att växa upp och ersätta det gamla
sägeromspunna trädet.

Berni Pettersson

**Biörns reflexioner kring Lycka,
tillfredsställelse och besvikelse**

Lycka är väl något som varje rätt tän-
kande människa eftersträvar och detta
kan väl också gälla den subjektiva
benämningen tillfredsställelse som i sin
grundmening är egoistisk.

Vad jag nu tänker på upplevde jag under
några veckor då de alpina världsmäster-
skapen på skidor arrangerades i Åre.

Jag försöker sätta mig in i de situationer
som medaljörerna befinner sig i när de
står där på prispallen och är föremål för
en entusiastisk publiks ovationer. Guld-
medaljörerna känsla är det ingen svårighet
att identifiera. Däremot kan nog silver-
medaljören uppleva ett visst trauma över
att några få hundra sekunder skulle
spela en så avgörande roll.

Med andra ord en viss besvikelse infinner
sig med tanke på hundradelarna.

Bronsmedaljören har nog en annan
inställning till sin placering än vad
silvermedaljören har. Utvecklar man
min tankegång så är det nog så att silver-
medaljören bara ser sig besegrad medan
bronsmedaljören kan glädja sig åt att
han i alla fall erövrade en medalj till
skillnad från alla andra som hamnade
utanför pallen.

**Slutsats: Lycka är nog bara en
chimär.**

Biörn Maxe

Torshälla Hembygdsförening S:t Olofs Gille

Styrelse:

Lars Nystedt, älderman..... tel 35 87 59
..... mobil 070-655 28 85
Ingrid Pettersson, v. älderman .. tel 35 65 43
Lilian Andersson, gärdeman tel 35 65 15
Berit Antonsson, skrivare tel 35 83 68
Biörn Maxe, v. skrivare tel 35 50 43
Marianne Farving..... tel 35 64 63
Ove Hermansson..... tel 35 66 77
Kerstin Stenberg..... tel 35 80 41

Supplanter:

Gunnbritt Eriksson.....tel 076-251 74 29
Jan-Erik Kling..... tel 35 56 41

Museikommité:

Lars Nystedt..... tel 35 87 59

Arkivkommitté:

Biörn Maxe tel 35 50 43

Trädgårdskommitté:

Ingrid Pettersson tel 35 65 43

Aktivitetskommitté:

Kerstin Stenberg..... tel 35 80 41

Redaktion S:t Olof:

Marianne Farving, Berni Pettersson,
Margaretha Lindén, Biörn Maxe

Bergströmska gården Hembygdsgrd

Lilla gatan 12, TORSHÄLLA
Telefon 016-35 50 76

Postadress:

Torshälla Hembygdsförening S:t Olofs Gille
c/o Lilian Andersson
Eklundavägen 2 644 30 TORSHÄLLA